

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตในการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศ สำหรับช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านร่องน้ำ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โดยใช้แนวความคิดเกี่ยวกับการใช้ทักษะชีวิต ขององค์การอนามัยโลก มาประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้ แก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านร่องน้ำ จังหวัดเชียงใหม่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มเสี่ยง 30 คน และกลุ่มไม่เสี่ยง 30 คน คัดเลือกโดยอาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์ฝ่ายปกครอง และไม่คำนึงถึงคะแนน ส่วนนักเรียนกลุ่มเสี่ยงจะเลือกจากนักเรียนที่มีความประพฤติไม่เรียบร้อย ไม่สนใจการเรียน หนีเรียน และนักเรียนกลุ่มไม่เสี่ยงจะเลือกจากนักเรียนที่มีความประพฤติดี สนใจการเรียน ไม่หนีเรียนซึ่งทั้งสองกลุ่มได้เข้าร่วมกิจกรรมในการอบรมทักษะชีวิตในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การป้องกันการถูกคุกคามทางเพศที่กำหนดไว้กลุ่มละ 3 วัน สถานที่อบรม ห้องประชุมโรงเรียนบ้านร่องน้ำ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะส่วนบุคคล และลักษณะสภาพแวดล้อม ส่วนที่ 2 เป็นแบบทดสอบวัดด้านความรู้ความเข้าใจ แบบทดสอบวัดด้านความรู้สึกลึกซึ้งคุณค่าในตนเอง แบบทดสอบวัดด้านทักษะการปฏิเสธต่อเรื่องการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศ ส่วนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์ติดตามผลหลังสิ้นสุดการอบรม 2 สัปดาห์ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 ก่อนเริ่มมีการอบรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตในการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศ ครั้งที่ 2 เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการอบรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต ในการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศ ครั้งที่ 3 เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการอบรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต ในการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศ 2 สัปดาห์ จากนั้นนำข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ที่ได้มาทำวิเคราะห์ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for the Social Science) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใช้สถิติเชิงพรรณนา แจกแจงความถี่คิดเป็นร้อยละ ของลักษณะกลุ่มตัวอย่างของทั้ง 2 กลุ่ม และหาค่าเฉลี่ย เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ด้านการวัดความรู้ ความรู้สึกลึกซึ้งคุณค่าในตนเอง และทักษะการปฏิเสธต่อเรื่อง ระหว่างก่อนและหลัง การได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ทักษะชีวิตใน

การป้องกันการถูกคุกคามทางเพศ ด้วยสถิติ t - test การรวบรวมข้อมูลครั้งที่ 3 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เหตุการณ์ (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจ เรื่องการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศ ก่อนการทดลองและหลังการทดลองภายในกลุ่มเสี่ยง และภายในกลุ่มไม่เสี่ยง

1.1 กลุ่มเสี่ยงมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

1.2 กลุ่มไม่เสี่ยงมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เรื่องการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

2. คะแนนเฉลี่ยความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ก่อนการทดลองและหลังการทดลองภายในกลุ่มเสี่ยง และภายในกลุ่มไม่เสี่ยง

2.1 กลุ่มเสี่ยงมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง หลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

2.2 กลุ่มไม่เสี่ยงมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองหลังการทดลอง สูงกว่าหลังการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3. คะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิเสธต่อรอง ก่อนการทดลองและหลังการทดลองภายในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มไม่เสี่ยง

3.1 กลุ่มเสี่ยงมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิเสธต่อรอง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3.2 กลุ่มไม่เสี่ยงมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิเสธต่อรอง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

4. ผลการติดตามพฤติกรรมนักเรียนหลังสิ้นสุดการอบรมทักษะชีวิต 2 สัปดาห์

ผลสรุปโดยรวมจากการติดตามจาก นักเรียน ผู้ปกครอง ครูฝ่ายปกครองได้สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน เมื่อสิ้นสุดการอบรมทักษะชีวิตในการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศดีขึ้น จึงเป็นที่พอใจของบุคคลที่ทุกฝ่ายรวมถึงตัวนักเรียนเอง นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา เกิดความตระหนักเห็นคุณค่าในตนเอง มีความรับผิดชอบ รู้จักตั้งเป้าหมายในอนาคต รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักนำความรู้และประสบการณ์จากการไปอบรมนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

อภิปรายผล

1. คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจ เรื่องการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศ ก่อนการทดลอง และหลังการทดลองภายในกลุ่มเสี่ยง และภายในกลุ่มไม่เสี่ยง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าทั้งกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มไม่เสี่ยงมีคะแนนเฉลี่ย ด้านความรู้ความเข้าใจ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมที่จัดขึ้น มีความเหมาะสมและน่าสนใจ อาจเป็นเพราะว่าวิทยากรในการอบรมมีความเก่ง มีความรู้ มีประสบการณ์ ตลอดถึงการใช้เทคนิคความสามารถของวิทยากรที่นำเสนอหาสาระ ใหม่ ๆ เหตุการณ์และสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบันที่ตรงประเด็นในความสนใจของเด็กและใกล้เคียงกับการดำเนินชีวิตของนักเรียนประกอบกับนักเรียนได้รับสิ่งแปลกใหม่ เช่น คณะวิทยากรเนื้อหาและกิจกรรมที่จัดขึ้น จึงทำให้เด็กนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีความสนใจกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ซึ่งรวมทั้งแผนการอบรมที่ให้นักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติโดยใช้วิธีการเรียนรู้ทักษะชีวิตตามขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการกลุ่มมีการแบ่งกลุ่มย่อย ระดมสมอง ร่วมอภิปรายกลุ่ม ร่วมคิดร่วมทำ นักเรียนแต่ละคนมีโอกาสดำเนินการ แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก การรับรู้ เกิดการวิเคราะห์ว่าอะไรดี ไม่ดี การที่เด็กได้รับความรู้จากการอบรมและได้พบสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปจากห้องเรียนเป็นห้องอบรม ได้เรียนรู้จากสื่อ เทคโนโลยี สื่อบุคคล ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากของจริง เช่น ได้สัมผัส ได้เห็น ได้ลงมือกระทำ จึงทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจึงทำให้นักเรียน มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ทำให้คะแนนเฉลี่ยของนักเรียน 2 กลุ่ม หลังการอบรมมากกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของพิชิตพล สุทธิสันทน์ (2542) ที่ศึกษาเรื่องการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา พ 402 (สุขศึกษา) ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยใช้ทักษะชีวิตและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 โรงเรียน คือโรงเรียนการวิละวิทยาลัย โรงเรียนยุพราชวิทยาลัยและโรงเรียนหอพระมาซึ่งพบว่า หลังจากการสอนกลุ่มทดลองมีการพัฒนา การด้านความรู้ความเข้าใจ มีการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2544 ในหมวด 4 มาตรา 22 กระบวนการจัดการศึกษาถือว่าผู้เรียน มีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาไปตามธรรมชาติและสนใจเพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวพฤติกรรมและมีพฤติกรรมที่ถูกต้องทำให้นักเรียนสามารถ จัดการกับความต้องการและสิ่งท้าทายในชีวิตประจำวัน อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้จากการวิจัยของ เวปป์(Webb) และน็อดดิงส์และคณะ (Nodding et.al อ้างใน ชอบ ลิขอ, (2534) ซึ่งกล่าวว่ากระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้เรียนไม่เพียงแต่จะรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองเท่านั้น ยังให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกคนอื่นๆในกลุ่มให้เกิดการเรียนรู้ด้วย และสภาพแวดล้อมทางสังคมเอื้ออำนวย และ

เปิดโอกาสให้นักเรียนจึงมีโอกาสเรียนรู้ได้หลายทางทั้งทางตรงและทางอ้อมเมื่อประกอบกับความสนใจและตั้งใจจึงน่าจะเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ความรู้ของนักเรียนเพิ่มขึ้น

2. คะแนนเฉลี่ยความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มไม่เสี่ยง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าทั้งกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มไม่เสี่ยงมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้สึก มีคุณค่าในตนเอง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งยอมรับตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเสี่ยงมีการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เพราะเป็นผลจากการได้รับกิจกรรมการใช้ทักษะชีวิต ตามแนวคิดขององค์การอนามัยโลกและทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งมีผลจากเนื้อหาของกิจกรรม “การตระหนักรู้จักตนเองและเห็นใจผู้อื่น” ที่เน้นกระบวนการอภิปรายกลุ่ม ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ นักเรียนรู้จักคิดพิจารณาตนเองและผู้อื่นแล้ว วิธีการที่ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลชื่นชมและเห็นคุณค่าของสมาชิกร่วมกัน รวมทั้งความรู้สึกนี้จะสะท้อนให้เห็นคุณค่าของตนเองด้วย การที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยที่สูงขึ้นซึ่งอาจเป็นเพราะนักเรียนได้รับรู้ได้ปฏิบัติและมีการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องกัน จากการที่ให้นักเรียนประเมินผลหลังการเข้าอบรมทั้งกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มไม่เสี่ยงโดยสอบถามว่าต้องการอะไรจากผู้ปกครองหรือมีสิ่งไหนที่อยากบอกแต่ไม่เคยได้บอกกับใคร พบว่านักเรียนต้องการ ให้ พ่อ – แม่ เข้าใจในความรู้สึกของเขาบ้างและต้องการให้ พ่อ – แม่ ให้ความรักความอบอุ่นมีความห่วงใยต่อลูกบ้างซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ไมเซนเฮลเดอร์ (Meisenhelder) ที่ชี้ให้เห็นว่า บิดา มารดา มีอิทธิพลต่อความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และได้กล่าวอ้างถึงการศึกษาของ โรเซนเบิร์ก (Rosenberg) ที่สรุปว่าเด็กที่ได้รับการสนใจดูแลเอาใจใส่จาก บิดา มารดา จะมีความรู้สึก มีคุณค่าในตนเองมากกว่าเด็กที่มีลักษณะตรงข้าม จึงพอสะท้อนให้เห็นว่า พ่อ แม่ มีส่วนสำคัญในการที่ปรับเปลี่ยน ทักษะคิดของลูก และ การวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาพันท์ สุญสินัย (2540) ที่ศึกษาเรื่องผลการสอนเจตคติ เพื่อป้องกันสารเสพติด(ยาบ้า) ในผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดชลบุรี เครื่องมือเป็นแบบสอบถามเจตคติและแผนการสอน เพื่อสร้างเจตคติ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของเจตคติด้านตระหนักรู้ว่ายาบ้าเป็นปัญหาใกล้ตัว ด้านความเห็นใจผู้ที่ได้รับผลกระทบ จากยาบ้า ด้านความภูมิใจในตนเองโดยไม่พึ่งยาบ้า เจตคติในภาพรวม ทั้งสามด้านสูงกว่ากลุ่มควบคุมและมีคะแนนเฉลี่ยภาพหลังการ ทดลองเพิ่มเติมมากขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษา จันทนา หน่อสุวรรณและอุบลวรรณ แสนมหาชัย (2544) ได้ศึกษาเรื่องผลของกิจกรรม การสอนด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อเจตคติ ต่อการแสดงพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมของนักเรียนหญิงในด้านการแสดงออกที่เหมาะสมกับเพศของตนและการแสดงออกที่เหมาะสมกับผู้อื่น ศึกษาแก่นักเรียนหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 โรงเรียนบ้านแม่

ข้าวต้มท่าสุด จังหวัดเชียงราย พบว่า นักเรียนหญิงที่ผ่านการสอนตามคู่มือ การจัดกิจกรรมการสอน เจตคติต่อการแสดงพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมมีเจตคติทางบวกสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 พฤติกรรมการแสดงออก ทางด้านการแต่งกาย การมีสัมพันธภาพ ต่อเพื่อนชาย เปลี่ยนแปลงและเหมาะสมกว่าก่อนสอนในระดับดี

โดยสรุปแล้วการนำกระบวนการทักษะชีวิตไปใช้ในการป้องกันและแก้ปัญหาในพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงด้านต่างๆ ของนักวิจัยหลายคนมีผลที่เปลี่ยนแปลงไปในทางบวกและสร้างให้ผู้เรียนได้รับความรู้และเข้าใจกระบวนการทักษะชีวิตยิ่งขึ้นและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. คะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิเสธต่อรอง ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มไม่เสี่ยง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าทั้งกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มไม่เสี่ยงมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิเสธต่อรองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งยอมรับตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเสี่ยงและกลุ่มไม่เสี่ยงมีความตื่นตัวและให้ความสนใจต่อการอบรมฯ ที่มีกระบวนการกลุ่มแบบมีการเรียนรู้ร่วมกัน และได้สังเกตจากตัวแบบจากการฝึกปฏิบัติของเพื่อนที่ร่วมกิจกรรม จึงทำให้กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มไม่เสี่ยงมีความสนใจ และจากทฤษฎีของ แบนดูรา ที่กล่าวว่าบุคคลจะแสดงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการสังเกตประสบการณ์นั้น และจะต้องได้รับกิจกรรมหรือสิ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ใ้ใจ จดจำ แล้วจึงกระทำพฤติกรรมที่คิดว่าเหมาะสมออกมาได้ และยังถ้าได้รับข้อมูลป้อนกลับก็จะยิ่งช่วยให้สามารถปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมให้ดีขึ้น และมีข้อบ่งชี้ว่าถึงแม้จะได้ผ่านการฝึกฝนมาแล้วก็ตามอาจมีความด้อยลงได้ หากไม่มีการดำเนินการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะการดำเนินชีวิตประจำวัน บุคคลต้องเผชิญกับเหตุการณ์หรือแรงกดดันจากอิทธิพลต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อน จึงอาจมีพฤติกรรมคิดหรือตัดสินใจกระทำตามการชักชวน ของผู้นำกลุ่มหรือสมาชิกกลุ่มได้ การวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ รัตนาคอกแก้ว (2539) ที่ศึกษาเรื่องผลของการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกัน โรคเอดส์ของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดแพร่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 คณะบริหารธุรกิจ เอกการบัญชี ผลการทดลองพบว่า ทักษะการปฏิเสธต่อรองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับการศึกษาของ พิมพิไล บุญยัง (2540) ที่ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนราธิวาส แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ผลการวิจัยพบว่าหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจไม่ลองเสพยาเสพติด ทักษะการแก้ไขปัญหาเมื่อเผชิญกับแรงกดดันจากเพื่อนที่เสพยาเสพติด ทักษะการปฏิเสธเมื่อเพื่อนชักชวนให้เสพยาเสพติด และมีพฤติกรรมในการป้องกันการเสพยา

ระเหยดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ดุษฎี เจริญสุข(2540) ได้ศึกษาเรื่องผลของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันโรคเอดส์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์พบว่า กลุ่มทดลอง มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิเสธ และ พฤติกรรมป้องกันเอดส์สูงกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิเสธสูงกว่า กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบความแตกต่างทางสถิติของความรู้สึกต่อคุณค่าในตนเอง ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ทักษะการปฏิเสธกับ พฤติกรรมป้องกันเอดส์

ซึ่งจะเห็นได้ว่า การนำกระบวนการทักษะชีวิตไปใช้ในการฝึกปฏิบัติทักษะ การปฏิเสธ ต่อรอง การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล การแก้ไขปัญหาเมื่อเผชิญกับแรงกดดันจากพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงด้านต่างๆ ของนักวิจัยหลายคน มีผลทำให้กลุ่มต่างๆ ที่ใช้ในการทดลองได้เปลี่ยนไปหลังการทดลองดีขึ้นและทำให้นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

4. ผลการติดตามพฤติกรรมนักเรียนหลังสิ้นสุดการอบรมทักษะชีวิต 2 สัปดาห์

ผลสรุปจากการสังเกตและติดตามผล จากนักเรียน ผู้ปกครอง ครูฝ่ายปกครองได้สะท้อนให้เห็น ถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน เมื่อสิ้นสุดการอบรมทักษะชีวิตในการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศมีการเปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้น นักเรียนมีความตั้งใจ สนใจเรียน กล้าพูด กล้าซักถามเช่น (นักเรียนหญิงชั้น ม.3 ถามว่าประจำเดือนหนูยังไม่มี ถือว่าผิดปกติไหม หนูควรทำอย่างไร)กล้าแสดงออก มีความอยากรู้อยากเห็น เช่น (นักเรียนหลายคนกล้าแสดงความคิดเห็นและแย้งกันเป็นตัวแทนนำเสนอผลงานกลุ่ม)เป็นต้นมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างดี กล้าเสนอความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและของคนส่วนใหญ่เป็นได้ทั้งผู้นำผู้ตาม สังเกตได้จากเสียงหัวเราะของนักเรียนและหลายคนจะมีคำถามและปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องเพศ มาปรึกษาและขอคำแนะนำ ทั้งปัญหาของตัวเองและของเพื่อน หลังจากการอบรมแล้ว นักเรียนกลับถึงบ้านตรงเวลา ไม่หนีเรียน ช่วยงานบ้าน ทำการบ้าน อ่านหนังสือ ดื่นแต่เช้าไม่ต้องให้ปลุกนอน ใช้เวลาว่างในวันเสาร์-อาทิตย์ ช่วยครอบครัวหารายได้ ทุกคนตั้งเป้าหมายในอนาคตตัวเอง เช่น (นักเรียนชายบางส่วนจะไปเรียนวิทยาลัยเทคนิค ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ ช่างกล และที่เหลือจะเรียนวิทยาลัยเกษตรใกล้บ้านส่วนนักเรียนหญิงจะไปเรียนวิทยาลัยอาชีวะทางด้านบัญชีและเรียนต่อสายสามัญ และเรียน กศ.น. เพราะพ่อ แม่ ไม่มีเงินส่ง) จากการอบรมทักษะชีวิตนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา เกิดความตระหนักเห็นคุณค่าในตนเอง มีความรับผิดชอบ รู้จักตั้งเป้าหมาย

ในอนาคต รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักนำความรู้ และประสบการณ์จากการไปอบรมนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ และมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับได้ จึงเป็นที่พอใจของบุคคลที่ทุกฝ่ายรวมถึงตัวนักเรียนเอง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2544 ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษาที่ว่า การปลูกฝังให้เด็ก และเยาวชนทุกคนมีความรู้ในเรื่องเพศที่ถูกต้อง และมีความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมทางเพศของตน จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งทั้งนี้เพื่อนำไปใช้ในการปรับตัว วางแผนชีวิตและการตัดสินใจปฏิบัติต่อกันระหว่างเพศ และเพศเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพอันมีผลทำให้เกิดความเป็นระเบียบในสังคม และชีวิตครอบครัว นอกจากนี้การพัฒนาการเรียนรู้อาจจะมีการพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของมนุษย์ ตามแนวความคิด ของ เอ.เอช.มาสโลว์ (A.H.Maslow) ซึ่งให้เห็นว่าความต้องการทางร่างกายเป็นความต้องการพื้นฐานต่ำสุด และความต้องการความมั่นคงและความปลอดภัยของชีวิต จึงจะมีความสำคัญต่อตนเองเพิ่มขึ้น และเมื่อได้รับการยกย่องว่าปฏิบัติตนได้ดีแล้วในขั้นนี้ก็จะเกิดความรู้สึก ว่าตนเองเป็นผู้มีประโยชน์ต่อผู้อื่นจะรู้สึกว่าคุณค่าชีวิตตระหนักถึงความเป็นจริงในตัวเอง (Self-actualization) มากขึ้น ๆ และสอดคล้องกับการศึกษาของ อริญญาณี เชื้อไทย (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้ทักษะชีวิตในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันการติดยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพิริยาลัย จังหวัดแพร่ จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มเสี่ยง 30 คน กลุ่มไม่เสี่ยง 30 คน ผลการทดลองพบว่า กลุ่มเสี่ยงมีคะแนนเฉลี่ยในด้านความรู้ ทักษะการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ทักษะการปฏิเสธต่อรอง หลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มไม่เสี่ยงมีคะแนนเฉลี่ยในด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง หลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน เมื่อสิ้นสุดการอบรม ทักษะชีวิตในการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศดีขึ้นเป็นที่พอใจของบุคคลที่ทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการอบรม การใช้ทักษะชีวิตในการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศ ในการศึกษาครั้งนี้พบว่ากลุ่มเสี่ยงมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองเพิ่มขึ้น จากก่อนการทดลองอย่างเห็นได้ชัด เช่น คะแนนเฉลี่ยของความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (เช่น นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของส่วนรวม เป็นต้น) ด้านความรู้เรื่องการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศ ทักษะการปฏิเสธต่อรอง (รู้จักแยกแยะ รู้จักป้องกันตัว สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้) ดังนั้นแผนการอบรมนี้จึงน่าที่จะนำไปใช้กับกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป

2. สถาบันการศึกษาควรจัดให้มีการดำเนินการใช้ทักษะชีวิตพัฒนาในบทเรียนอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมนักเรียนทุกคน รวมทั้งอาจพิจารณาปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนในวิชาอื่น ๆ ให้เป็นลักษณะเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยก็จะเป็นการเสริมสร้างให้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ทักษะการปฏิเสธต่อรอง

3. สื่อประเภท หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศ แก่นักเรียนมาก (จากแบบสอบถามแหล่งความรู้เรื่องการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศที่นักเรียนได้รับคือได้รับจากหนังสือพิมพ์มากที่สุด รองลงมาคือ โทรทัศน์และอินเทอร์เน็ต) ดังนั้นการให้นักเรียนมีโอกาสศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งสื่อที่เขาสนใจก็จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในเรื่องนี้อีกมากขึ้น

4. เมื่อสอบถามถึงสื่อบุคคล ที่ให้ข้อมูลข่าวสารเรื่องการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศ พบว่านักเรียน ได้รับจากครูในโรงเรียนมากที่สุด ดังนั้นครูจึงควรมีความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศ เพื่อที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียน ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม หรือครูอาจจะประสานงานกับหน่วยงานสาธารณสุขหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการพัฒนาทักษะชีวิตในการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศ ดังกล่าว ก็จะช่วยให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และหากมีข้อจำกัดในด้านบุคลากรก็อาจใช้การฝึกอบรมผู้นำ การใช้ทักษะชีวิตในสถานศึกษาต่อไป

5. ในส่วนของการประเมินทักษะการปฏิเสธต่อรองโดยใช้สถานการณ์จำลองไปงานปาร์ตี้ ของการศึกษาครั้งนี้ โดยให้นักเรียนซึ่งทราบว่าจะมีการดื่มสุราและมีการเตรียมนุหรือยัดไส้ให้ทดลองด้วยพบมีนักเรียนบางคนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มไม่เสี่ยงยินยอมที่จะไปร่วมงาน โดยให้เหตุผลว่า ไปเพราะอยากเห็นว่างานปาร์ตี้เขาสนุกสนานแค่ไหน ไปเพราะเกรงใจเพื่อน แต่เมื่อไปแล้วจะไม่ดื่มสุรา และบางคนตอบว่าเมื่อไปแล้วก็จะรีบกลับ อย่างไรก็ตามพฤติกรรมในการเที่ยวสถานเริงรมย์หรืองานปาร์ตี้ นักเรียนรู้ว่าในงานนี้มีมียาเสพติดให้ใช้หรือด้วย และยังตัดสินใจไปงานเพราะอยากรู้ หรือด้วยเหตุผลใดก็ตามถือว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับวัยเรียน ดังนั้นสถาบันการศึกษาซึ่งเป็นแหล่งที่ให้ความรู้แก่นักเรียน จึงควรตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นของการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่นักเรียนเพราะเป็นหน้าที่ที่สำคัญของทางโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาทักษะชีวิตด้านอื่น ๆ เช่น ทักษะการเผชิญต่อความเครียดและแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อน

2. ในการวิจัยครั้งต่อไปการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทักษะการปฏิเสธ ต่อรอง ซึ่งมีลักษณะเป็นสถานการณ์จำลองให้ตอบแบบปลายเปิด ถึงแม้ว่าจะมีข้อดีอยู่บ้างแต่ข้อเสียก็มีด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะการตรวจวิเคราะห์ และการสรุปผล ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อผู้ตรวจวิเคราะห์ เนื่องจากการตรวจวิเคราะห์ถ้าหากตรวจคนเดียว อาจทำให้คะแนนคลาดเคลื่อน และถ้าทำการตรวจโดยใช้ผู้ช่วยวิจัย ก็อาจทำให้เกิดความล่าช้าในการตรวจ ดังนั้นในการนำเครื่องมือนี้มาใช้ในการทำวิจัยครั้งต่อไป จึงควรมีการปรับปรุงวิธีอื่นที่เหมาะสม เช่น ควรสร้างเกณฑ์การวัด โดยเฉพาะคำถามปลายเปิด เพื่อลดผลกระทบดังกล่าว

3. ในการดำเนินการวิจัยควรจะมีการเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง เพื่อเปรียบเทียบถึงผล ของการใช้ทักษะชีวิตในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม